

Sygn. akt VI Pa 28/21

W Y R O K W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej, VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie następującym:

Przewodniczący : sędzia Barbara Górka

Sędziowie: Jolanta Mika

Grażyna Suszyńska

Protokolant: sekr. sądowy Sylwia Sowa

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2021 roku w Bielsku-Białej,

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa

przeciwko Skarbowi Państwa - Izbie Administracji Skarbowej w Katowicach
o ustalenie

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w Bielsku-Białej

z dnia 29 marca 2021 roku

sygn. Akt V P 115/19

I. oddala apelację.

Sędzia

Przewodniczący

Sędzia

/J. Mika/

/B. Górka/

/G. Suszyńska/

Za zgodność odpisu z oryginałem
z upoważnieniem K. Tkacz

St. Sekretarz K. Tkacz

Uzasadnienie

Powódka [REDAKTED] w dniu 8 lipca 2019 r. wniosła pozew przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Izby Administracji Skarbowej w Katowicach o ustalenie, że stosunek służbowy powódki jako funkcjonariusza służby celno-skarbowej, na stanowisku eksperta służby celno-skarbowej w stopniu aspiranta w służbie celno-skarbowej u pozwanego w Izbie Administracji Skarbowej w Katowicach, nadal trwa nieprzerwanie od dnia 1 marca 2017 roku. W razie uznania, że stosunek służbowy powódki został przerwany wskutek przyjęcia propozycji pracy, powódka wniosła o przywrócenia jej do służby jako funkcjonariusza służby celno-skarbowej na poprzednich warunkach pracy i płacy tj. sprzed dnia 1 czerwca 2017 roku (tj. od daty zmiany warunków wynagrodzenia i zatrudnienia) na stanowisko eksperta służby celno-skarbowej w stopniu aspiranta w służbie celno-skarbowej. Powódka domagała się również przywrócenia terminu do złożenia pozwu oraz zasądzenia kosztów postępowania (sygn. akt V P 115/19).

Powódka [REDAKTED] podnosiła, że była zatrudniona w pozwanej jednostce od 1 lipca 2010 r. W dniu 1 marca 2017 r. pełniła służbę w Izbie Celnej w Katowicach na stanowisku Eksperta Służby Celnej w stopniu aspiranta celnego w korpusie oficerów młodszych. Na skutek reorganizacji jednostki w dniu 29 maja 2017 r. wręczono jej propozycję zatrudnienia w ramach korpusu służby cywilnej od dnia 1 czerwca 2017 r., która była niekorzystna pod względem warunków zatrudnienia. Powódka przyjęła propozycję z uwagi na swoją sytuację osobistą i życiową, będąc w sytuacji przymusu ekonomicznego, w obawie przed utratą jedyne go źródła dochodu, pomimo iż uważała, że powinna otrzymać propozycję dalszej służby. W ocenie powódki, przyjęcie przez nią tej propozycji było wymuszone, a wręczenie jej propozycji pracy było aktem dyskryminującym i niesprawiedliwym. Inni funkcjonariusze dostawali propozycje służby pomimo, że ich kwalifikacje i przebieg dotychczasowej służby były niższe od powódki.

Powódka podnosiła, że roszczenie o ustalenie istnienia stosunku służby jest zasadne i stosunek służby powódki trwa nadal, ponieważ w wyniku reformy Krajowej Administracji Skarbowej, w świetle art. 165 ust. 7, pracownikom powinny być składane propozycje zatrudnienia, a funkcjonariuszom propozycje służby. Ponadto, bezskuteczne jest przekształcenie stosunku służby powódki w stosunek pracy, albowiem dokonało się bez

żadnego uzasadnienia i w oparciu o niejasno sformułowane kryteria ustawowe i przez to było niezgodne z art. 2, 7 i 60 Konstytucji. Powódka powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2004 r. (sygn. akt K 45/02) wydany w przedmiocie niezgodności z konstytucją przepisów ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, w zakresie w jakim pozwalały wypowiedzieć funkcjonariuszom stosunek służbowy. Ponadto, powódka wskazywała, że ma interes prawny w wytoczeniu powództwa, który mieści się nie tylko w sferze zatrudnienia, ale również i ubezpieczenia społecznego.

W ocenie powódki wadliwość propozycji dalszego zatrudnienia powoduje, że powinna zostać przywrócona do służby, a jeśli jest to niemożliwe, to zakończenie służby powinno być potwierdzone w sposób prawnie przewidziany. Za przywróceniem do służby przemawia również to, że przedłożona powódce propozycja pracy nie spełnia przesłanek wskazanych w art. 165 ust. 7 ustawy przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, ponieważ proces „ucywilnienia” nie był oparty o przejrzyste i jasno sformułowane kryteria oraz przebiegał odmiennie w poszczególnych izbach administracji skarbowej w kraju.

W zakresie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia pozwu powódka podnosiła, że dopiero w dniu 1 lipca 2019 r. dowiedziała się z ogłoszonej uchwały NSA w Warszawie nr I OPS 1/19, że w sprawie odwołań sądowych od złożonych propozycji pracy oraz roszczeń, właściwy jest Sąd Pracy i przed tym sądem może kwestionować przekształcenie dotychczasowego stosunku służby w stosunek pracy. W ocenie powódki jest to okoliczność niezawiniona, ponieważ wcześniej trwała w przekonaniu, że właściwy jest sąd administracyjny dla wszelkich spraw związanych z powstaniem i ustaniem stosunku służbowego funkcjonariuszy wszystkich służb mundurowych. Ponadto wskazała, że pracodawca nie pouczył jej o żadnej drodze sądowej do odwołania, natomiast pozew wniesiono w terminie 7 dni od dnia wydania ww. uchwały.

Powód [REDAKTOWANE] w dniu 8 lipca 2019 r. wniósł pozew przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Izby Administracji Skarbowej w Katowicach o ustalenie, że stosunek służbowy powoda jako funkcjonariusza służby celno-skarbowej, na stanowisku eksperta służby celno-skarbowej w stopniu młodszego aspiranta w służbie celno-skarbowej u pozwanego w Izbie Administracji Skarbowej w Katowicach, nadal trwa nieprzerwanie od dnia 1 marca 2017 roku. W razie uznania, że stosunek służbowy powoda został przerwany wskutek przyjęcia propozycji pracy, powód wniósł o przywrócenia go do służby jako funkcjonariusza służby celno-skarbowej na poprzednich warunkach pracy i płacy tj. sprzed

dnia 1 czerwca 2017 roku (tj. od daty zmiany warunków wynagrodzenia i zatrudnienia) na stanowisko eksperta służby celno-skarbowej w stopniu młodszego aspiranta w służbie celno-skarbowej. Powód domagał się również przywrócenia terminu do złożenia pozwu oraz zasądzenia kosztów postępowania. (sygn. akt V P 117/19).

Powód [REDAKTOWANE] podnosił, że był zatrudniony w pozwanej jednostce od października 2001 r. W dniu 1 marca 2017 r. pełnił służbę w Izbie Celnej w Katowicach na stanowisku Eksperta Służby Celnej w stopniu młodszego aspiranta. Na skutek reorganizacji jednostki w dniu 29 maja 2017 r. wręczono mu propozycję zatrudnienia w ramach korpusu służby cywilnej od dnia 1 czerwca 2017 r., która była niekorzystna pod względem warunków zatrudnienia. Powód przyjął propozycję z uwagi na swoją sytuację osobistą i życiową, będąc w sytuacji przymusu ekonomicznego, w obawie przed utratą jedyne go źródła dochodu, pomimo iż uważał, że powinien otrzymać propozycję dalszej służby. W ocenie powoda, przyjęcie przez niego tej propozycji było wymuszone, a wręczenie mu propozycji pracy było aktem dyskryminującym go i niesprawiedliwym. Podniósł, że inni funkcjonariusze dostawali propozycje służby mimo, że ich kwalifikacje i przebieg dotychczasowej służby były niższe od powoda.

Powód podnosił, że roszczenie o ustalenie istnienia stosunku służby jest zasadne i stosunek służby powoda trwa nadal, ponieważ w wyniku reformy Krajowej Administracji Skarbowej, w świetle art. 165 ust. 7, pracownikom powinny być składane propozycje zatrudnienia, a funkcjonariuszom propozycje służby. Ponadto, bezskuteczne jest przekształcenie stosunku służby powoda w stosunek pracy, albowiem dokonało się bez żadnego uzasadnienia i w oparciu o niejasno sformułowane kryteria ustawowe i przez to było niezgodne z art. 2, 7 i 60 Konstytucji. Powód powołał się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2004r. (sygn. akt K 45/02) wydany w przedmiocie niezgodności z konstytucją przepisów ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, w zakresie w jakim pozwalały wypowiedzieć funkcjonariuszom stosunek służbowy.

W ocenie powoda, wadliwość propozycji dalszego zatrudnienia powoduje, że powinien zostać przywrócony do służby. Przedłożona propozycja pracy nie spełnia przesłanek wskazanych w art. 165 ust. 7 ustawy przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, ponieważ proces „ucywilnienia” nie był oparty o przejrzyste i jasno sformułowane kryteria oraz przebiegał odmiennie w poszczególnych izbach administracji skarbowej w kraju.

W zakresie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia pozwu powód podnosił, że dopiero w dniu 1 lipca 2019 r. dowiedział się z ogłoszonej uchwały NSA w Warszawie nr I OPS 1/19, że w sprawie odwołań sądowych od złożonych propozycji pracy oraz roszczeń, właściwy jest Sąd Pracy i przed tym sądem może kwestionować przekształcenie dotychczasowego stosunku służby w stosunek pracy. W ocenie powoda, jest to okoliczność niezawiniona, ponieważ wcześniej trwał w przekonaniu, że właściwy jest sąd administracyjny dla wszelkich spraw związanych z powstaniem i ustaniem stosunku służbowego funkcjonariuszy wszystkich służb mundurowych. Ponadto wskazał, że pracodawca nie pouczył go o żadnej drodze sądowej do odwołania, natomiast pozew wniesiono w terminie 7 dni od dnia wydania ww. uchwały.

Sprawę o sygn. akt V P 117/19 z powództwa [REDAKOWANE] połączono do łącznego rozpoznania ze sprawą V P 115/19.

W odpowiedzi na oba powyższe pozwy Izba Administracji Skarbowej w Katowicach wniosła o oddalenie wniosków o przywrócenie terminu do wniesienia powództwa, jako wniesionych znacznie po upływie terminu, a w przypadku nieuwzględnienia wniosku wniosła o oddalenie powództw w całości. Ponadto, strona pozwana wnosiła o zasądzenie kosztów postępowania.

Strona pozwana podnosiła, że roszczenia powodów o ustalenie stosunku służby są bezzasadne. W ocenie pozwanego pozwy zostały złożone ze znacznym przekroczeniem terminu do wniesienia, ponieważ reforma służb skarbowych, podatkowych i celnych miała miejsce w 2017 r. Ponadto propozycja dalszego zatrudnienia, złożona powodom w ramach reformy, nie stanowiła przejawu dyskryminacji. Zasoby kadrowe dostosowano do nowej struktury i do zadań nałożonych na poszczególne komórki w ramach tej struktury. Przepisy wprowadzające reformę KAS nie obligują dyrektora izby do złożenia funkcjonariuszowi służby celnej propozycji służby, podstawowym zadaniem dyrektora izby administracji skarbowej było zapewnienie ciągłości realizacji zadań danej jednostki organizacyjnej KAS. Dyrektorzy mieli swobodę działania, aby dostosować kadrę KAS do potrzeb organizacyjnych nadzorowanych jednostek. W ocenie strony pozwanej, powodowie mogli wystąpić na drogę postępowania administracyjnego, tak jak inni funkcjonariusze. Nadto, strona pozwana nie miała obowiązku pouczania powodów o przysługujących jej środkach odwoławczych.

Ponadto podniesiono, że powodowie jako zatrudnieni na stanowisku eksperta celnego mogą wykonywać swoje czynności jako członkowie korpusu służby cywilnej, a więc osoby niebędące funkcjonariuszem, ponieważ część zadań i uprawnień została zastrzeżona

wyłącznie dla funkcjonariuszy, a część zarówno dla funkcjonariuszy jak i dla pracowników cywilnych KAS.

Strona pozwana nie zgodziła się z twierdzeniami powodów, że działania pozwanego były niezgodne z konstytucją. Powołano się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 marca 2000 r., w którym stwierdzono, że potrzeba zmian strukturalnych może uzasadniać ograniczenie praw jednostki w zakresie trwałości stosunku pracy. Dopóki Trybunał Konstytucyjny nie stwierdzi niekonstytucyjności przepisów ustawy z przepisami Konstytucji, ustawa korzysta z domniemania zgodności ustawy z Konstytucją.

W piśmie z 31 grudnia 2019 r. powódka [REDAKTOWANE] sprecyzowała żądanie pozwu w ten sposób, że wniosła o ustalenie, iż stosunek służbowy powódki jako funkcjonariusza służby celno-skarbowej, na stanowisku eksperta służby celno-skarbowej w stopniu aspiranta w służbie celno-skarbowej u pozwanego w Izbie Administracji Skarbowej w Katowicach, trwał nieprzerwanie od dnia 1 marca 2017 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku. Powódka cofnęła żądanie ewentualne o przywrócenie do służby. Powódka wskazała, że otrzymała propozycję pełnienia służby, którą przyjęła i od dnia 1 stycznia 2020 r. nastąpiło przekształcenie stosunku pracy w stosunek służby.

W piśmie z dnia 5 października 2020 r. powód [REDAKTOWANE] sprecyzował żądanie pozwu w ten sposób, że wniósł o ustalenie, iż stosunek służbowy powoda jako funkcjonariusza służby celno-skarbowej, na stanowisku eksperta służby celno-skarbowej w stopniu aspiranta w służbie celno-skarbowej u pozwanego w Izbie Administracji Skarbowej w Katowicach, trwał nieprzerwanie od dnia 1 marca 2017 roku do dnia 14 października 2019 roku. Powód cofnął żądanie ewentualne o przywrócenie do służby. Powód wskazał, że z dniem 15 października 2019 r. został ponownie mianowany do służby stałej w Służbie Celno-Skarbowej.

Powodowie oznaczyli pierwotnie stronę pozwaną jako Skarb Państwa – Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach, natomiast w odpowiedzi na pozwy stanowisko w sprawie zajęła Izba Administracji Skarbowej w Katowicach. Postanowieniem z dnia 24 września 2019 r. Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej przekazano sprawę do rozpoznania Dyrektorowi Izby Administracji Skarbowej w Katowicach w zakresie żądań ewentualnych powodów (przywrócenia do służby), które to postanowienie, na skutek zażalenia strony pozwanej, Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej uchylił w całości, z uwagi na oznaczenie w postanowieniu strony pozwanej jako Izba Administracji Skarbowej w Katowicach, podczas gdy pozwanym jest Skarb Państwa. W kolejnych pismach powodowie nadal oznaczali stronę

pozwana jako Skarb Państwa – Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach, natomiast jako strona pozwana stanowisko zajmował Skarb Państwa – Izba Administracji Skarbowej w Katowicach. Nie ulegało więc wątpliwości, że powodowie, niedziałający w sprawy z pomocą profesjonalnych pełnomocników, pozywają Skarb Państwa. Nieprawidłowo oznaczali jedynie *statio fisci* Skarbu Państwa, wobec czego na rozprawie w dniu 13 stycznia 2021 r. Sąd z urzędu dokonał określenia *statio fisci* Skarbu Państwa jako Izba Administracji Skarbowej w Katowicach, a pełnomocnik pozwanego podtrzymał stanowisko w sprawie.

Wyrokiem z dnia 29 marca 2021 r. Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej:

1. ustalił, że powódkę [REDAKTOWANO] i stronę pozwaną łączył stosunek służby nieprzerwanie od dnia 1 czerwca 2017 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku, na ostatnich warunkach na jakich powódka była funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej do dnia 31 maja 2017 r.;

2. ustalił, że powoda [REDAKTOWANO] i stronę pozwaną łączył stosunek służby nieprzerwanie od dnia 1 czerwca 2017 roku do dnia 14 października 2019 roku, na ostatnich warunkach na jakich powód był funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej do dnia 31 maja 2017 r.;

3. oddalił powództwa w pozostałym zakresie.

Orzekając w powyższy sposób Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny i prawny:

Powódka [REDAKTOWANO] była zatrudniona w Urzędzie Kontroli Skarbowej w Bielsku-Białej od dnia 31 grudnia 1998 roku, jako referent.

Od dnia 1 czerwca 1999 r. zajmowała stanowisko referenta w wydziale szczególnego nadzoru podatkowego, a od dnia 1 marca 1999 roku stanowisko starszego referenta.

Z dniem 1 maja 2002 r. powódka objęła stanowisko komisarza skarbowego w służbie cywilnej. Później następowały kolejne zmiany stanowisk pracy powódki w służbie cywilnej.

Z dniem 1 lipca 2010 roku powódka została mianowana do służby stałej w służbie cywilnej, na stopień starszego rachmistrza celnego w korpusie podoficerów służby celnej. Powódka zajmowała stanowisko eksperta służby celnej za uposażeniem w wysokości [REDAKTOWANO] nożnik kwoty bazowej [REDAKTOWANO]), plus dodatek za stopień służbowy i dodatek za wieloletnią służbę. Powódka pracowała w Izbie Celnej w Katowicach w Urzędzie Celnym w Bielsku-Białej.

Z dniem 21 września 2013 r. powódka została mianowana na stopień młodszego aspiranta celnego w korpusie aspirantów służby celnej.

Od dnia 26 stycznia 2017 r. powódkę mianowano na stopień aspiranta celnego w korpusie aspirantów służby celnej.

Powódkę w trakcie przebiegu służby przełożeni oceniali pozytywnie w ocenach okresowych, w tym ze wskazaniami przełożonego awansowania powódki na stanowisku. Powódka otrzymywała również nagrody pieniężne za wzorowe wykonywanie obowiązków służbowych.

Powódka ma wykształcenie wyższe – ukończyła Akademię Ekonomiczną w Krakowie, na kierunku zarządzanie i marketing w zakresie rachunkowości (licencjat) oraz w zakresie marketingu (magister).

Wynagrodzenie powódki wzrastało wraz z upływem stażu pracy. Ostatni mnożnik kwoty bazowej za posiadany stopień służbowy wynosił [REDACTED]

Pismem z dnia 21 lutego 2017 r. dyrektor Izby Celnej w Katowicach poinformował powódkę, że na podstawie art. 165 ust. 6 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, z dniem 1 marca 2017 r. będzie pełniła służbę/świadczyła pracę w Izbie Administracji Skarbowej w Katowicach.

Powódka w piśmie z 19 kwietnia 2017 r. zwróciła się do Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach z prośbą o umożliwienie pełnienia służby w dziale realizacji w Bielsku-Białej. Wniosek powódki został rozpatrzony negatywnie, ze wskazaniem, że uszczuplenie obsady etatowej działu w którym pracuje może zagrozić właściwej realizacji regulaminowych zadań.

W piśmie z dnia 25 maja 2017 roku, wręczonym powódce w dniu 29 maja 2017 r., Dyrektor Izby Administracji w Katowicach na podstawie art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, złożył powódce propozycję warunków zatrudnienia w Izbie Administracji Skarbowej w Katowicach: w oparciu o umowę o pracę na czas nieokreślony, na stanowisku służbowym eksperta skarbowego – zaliczane do grupy stanowisk samodzielnych w służbie cywilnej, w pełnym wymiarze czasu pracy, w dziale kontroli celno-skarbowej i postępowania podatkowego w Śląskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Katowicach, Delegatura w Bielsku-Białej, za wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości: wynagrodzenie zasadnicze według mnożnika [REDACTED] kwoty bazowej dla członków korpusu służby cywilnej, dodatek za

wieloletnią pracę w służbie cywilnej w wysokości wynoszącej po pięciu latach 5% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

Wskazano w piśmie, że warunki zatrudnienia będą obowiązywać od dnia 1 czerwca 2017 r., a powódka powinna w terminie 14 dni złożyć pisemne oświadczenie o przyjęciu albo odmowie przyjęcia propozycji, natomiast niezłożenie oświadczenia w tym terminie jest równoznaczne z odmową przyjęcia propozycji zatrudnienia i stosunek służby wygaśnie po upływie 3 miesięcy, jednak nie później niż dnia 31 sierpnia 2017 r., co będzie traktowanie jak zwolnienie ze służby.

Powódka z dniem 1 marca 2017 r. stała się funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej pełniącym służbę w jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej z zachowaniem ciągłości służby. Powódka była funkcjonariuszem do dnia 31 maja 2017 r., od dnia 1 czerwca 2017 r. służba powódki uległa przekształceniu w zatrudnienie u pozwanego na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, w związku z propozycją zatrudnienia z dnia 25 maja 2017 roku. Na jej podstawie powódka objęła stanowisko eksperta skarbowego w służbie cywilnej.

Powódka pismem z dnia 29 maja 2017 r. wezwała Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach do złożenia propozycji służby. Ponadto, w piśmie z dnia 1 czerwca 2017 r. domagała się sporządzenia i doręczenia odpisu protokołu zespołu ds. opracowania wstępnych propozycji miejsca pracy/służby, a po doręczeniu jej protokołu z 16 maja 2017 r. wносиła do niego zastrzeżenia.

W dniu 7 czerwca 2017 r., powódka wniosła do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, za pośrednictwem Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach, odwołanie od otrzymanej propozycji służby zawierającej decyzję o zwolnieniu ze służby.

Powódka sporządziła oświadczenie z dnia 8 czerwca 2017 r., w którym przyjęła propozycję zatrudnienia.

Pismem z dnia 12 czerwca 2017 r. powódka wezwała Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach do usunięcia naruszenia prawa w związku z brakiem propozycji dalszego pełnienia służby.

W odpowiedzi na odwołanie powódki, w piśmie z dnia 10 lipca 2017 r., Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach wskazał powódce, że przepisy wprowadzającej ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej nie przewidują trybu odwoławczego od propozycji zatrudnienia przedkładanej funkcjonariuszowi, a przekształcenie stosunku służbowego w stosunek pracy traktuje się jak zwolnienie ze służby.

Powódka po przeniesieniu do służby cywilnej, na skutek przyjęcia propozycji warunków zatrudnienia z 25 maja 2017 r., nadal jest pozytywnie oceniana przez przełożonych i otrzymuje pozytywne oceny okresowe.

Od dnia 1 stycznia 2019 roku wynagrodzenie miesięczne powódki wynosi: wynagrodzenie zasadnicze [REDAKTOWANE] według mnożnika [REDAKTOWANE] kwoty bazowej dla członków korpusu służby cywilnej, dodatek za wieloletnią pracę zgodnie z obowiązującymi przepisami. Na rok 2019 kwota bazowa wynagrodzenia zasadniczego wynosiła [REDAKTOWANE] zł.

Powódka w piśmie z 7 stycznia 2019 r. zwróciła się do Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach z prośbą o umożliwienie pełnienia obowiązków w referacie dochodzeniowo-śledczym w Bielsku-Białej. W odpowiedzi nie wyrażono zgody na przeniesienie, ponieważ kontrolę celno-skarbową w zakresie przestrzegania przepisów prawa celnego wykonują funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej.

Powódka Paulina Kieczka w piśmie z dnia 18 grudnia 2019 r. otrzymała od Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach propozycję pełnienia służby w Służbie Celno-Skarbowej w Izbie Administracji Skarbowej w Katowicach: w służbie stałej, w stopniu służbowym aspiranta, na stanowisku młodszego eksperta Służby Celno-Skarbowej.

Powódka z dniem 1 stycznia 2020 r. została mianowana przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach do służby stałej w Służbie Celno-Skarbowej.

Nadto, Sąd ustalił, że Powód [REDAKTOWANE] z dniem 15 października 2001 r. został mianowany do służby przygotowawczej w Urzędzie Celnym w Cieszynie na stanowisko młodszego kontrolera celnego, w stopniu służbowym aplikanta celnego. Uposażenie zasadnicze powoda wynosiło [REDAKTOWANE] zł, plus dodatek za stopień służbowy [REDAKTOWANE].

Od dnia 1 maja 2002 r. powód pełnił służbę w Urzędzie Celnym w Bielsku-Białej.

Od dnia 21 września 2002 r. nadano powodowi stopień służby młodszego rewidenta celnego.

Z dniem 1 listopada 2003 r. powód został funkcjonariuszem celnym pełniącym służbę w Izbie Celnej w Katowicach.

Od dnia 1 października 2004 r. powód pełnił służbę w Urzędzie Celnym w Bielsku-Białej w referacie kontroli podatku akcyzowego.

Z dniem 15 października 2004 r. powód został mianowany na stanowisko młodszego kontrolera celnego, w stopniu służbowym młodszego rewidenta celnego, za uposażeniem zasadniczym [REDAKTOWANE]), z dodatkiem za stopień służbowy [REDAKTOWANE]).

Od dnia 21 września 2006 roku powód zajmował stanowisko służbowe kontrolera celnego.

Od dnia 1 lipca 2009 r. powód pełnił służbę w Urzędzie Celnym w Bielsku-Białej w referacie kontroli przedsiębiorców.

Z dniem 21 września 2009 r. powodowa awansowano na stanowisko służbowe starszego kontrolera celnego.

Od dnia 30 listopada 2009 r. powód został mianowany na stopień młodszego rachmistrza celnego w korpusie podoficerów Służby Celnej.

Z dniem 21 września 2010 r. powoda mianowano na stopień rachmistrza celnego w korpusie podoficerów Służby Celnej.

Od dnia 21 września 2013 r. powód został mianowany na stopień starszego rachmistrza celnego w korpusie podoficerów Służby Celnej.

Z dniem 21 września 2016 r. powoda mianowano na stopień młodszego aspiranta celnego w korpusie aspirantów Służby Celnej.

Powoda w trakcie przebiegu całej służby przełożeni oceniali pozytywnie w ocenach okresowych, w tym ze wskazaniem przełożonego awansowania powoda na stanowisku. Powód otrzymywał również nagrody pieniężne za wzorowe wykonywanie obowiązków służbowych.

Powód ma wykształcenie wyższe – ukończył w 2002 roku Akademię Ekonomiczną w Krakowie, na kierunku towaroznawstwo w zakresie zarządzania jakością wyrobów i uzyskał tytuł magistra inżyniera. Ponadto, w 2008 roku powód ukończył studia podyplomowe prawn-administracyjne dla funkcjonariuszy celnych i urzędników skarbowych.

Wynagrodzenie powoda wzrastało wraz z upływem stażu pracy. Ostatni mnożnik kwoty bazowej za posiadany stopień służbowy wynosił ~~1,12~~.

Pismem z dnia 21 lutego 2017 r. dyrektor Izby Celnej w Katowicach poinformował powoda, że na podstawie art. 165 ust. 6 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, z dniem 1 marca 2017 r. będzie pełnił służbę/świadczył pracę w Izbie Administracji Skarbowej w Katowicach.

W piśmie z dnia 25 maja 2017 roku, wręczonym powodowi w dniu 29 maja 2017 r., Dyrektor Izby Administracji w Katowicach na podstawie art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, złożył powodowi propozycję warunków zatrudnienia w Izbie Administracji Skarbowej

w Katowicach: w oparciu o umowę o pracę na czas nieokreślony, na stanowisku służbowym eksperta skarbowego – zaliczane do grupy stanowisk samodzielnych w służbie cywilnej, w pełnym wymiarze czasu pracy, w dziale kontroli celno-skarbowej i postępowania podatkowego w Śląskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Katowicach, Delegatura w Bielsku-Białej, za wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości: wynagrodzenie zasadnicze według mnożnika [REDAKTED] kwoty bazowej dla członków korpusu służby cywilnej, dodatek za wieloletnią pracę w służbie cywilnej w wysokości wynoszącej po pięciu latach 5% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

Wskazano w piśmie, że warunki zatrudnienia będą obowiązywać od dnia 1 czerwca 2017 r., a powód powinien w terminie 14 dni złożyć pisemne oświadczenie o przyjęciu albo odmowie przyjęcia propozycji, natomiast niezłożenie oświadczenia w tym terminie jest równoznaczne z odmową przyjęcia propozycji zatrudnienia i stosunek służby wygaśnie po upływie 3 miesięcy, jednak nie później niż dnia 31 sierpnia 2017r., co będzie traktowanie jak zwolnienie ze służby.

Powód z dniem 1 marca 2017 r. stał się funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej pełniącym służbę w jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej z zachowaniem ciągłości służby. Powód był funkcjonariuszem do dnia 31 maja 2017 r., od dnia 1 czerwca 2017 roku służba powoda uległa przekształceniu w zatrudnienie u pozwanego na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, w związku z propozycją zatrudnienia z dnia 25 maja 2017 roku. Na jej podstawie powód objął stanowisko eksperta skarbowego w służbie cywilnej.

Powód pismem z dnia 29 maja 2017 r. wezwał Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach do złożenia propozycji służby.

W piśmie z dnia 5 czerwca 2017 r. Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach wskazał powodowi, że przedłożona mu propozycja zatrudnienia uwzględnia posiadane kwalifikacje i inne kryteria oraz wskazał na jej prawidłowość.

W dniu 7 czerwca 2017 r., powód wniósł do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, za pośrednictwem Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach, odwołanie od otrzymanej propozycji służby zawierającej decyzję o zwolnieniu ze służby.

Powód sporządził oświadczenie z dnia 8 czerwca 2017 r., w którym przyjął propozycję zatrudnienia.

Powód w piśmie z 9 czerwca 2017 r. wnosił do Zespołu Monitorowania Realizacji Porozumienia z 1 marca 2017 r. o ponowne rozpoznanie sprawy w przedmiocie złożonej mu propozycji zatrudnienia.

W odpowiedzi na odwołanie powoda, w piśmie z dnia 17 lipca 2017 r., Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach wskazał powodowi, że przepisy wprowadzającej ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej nie przewidują trybu odwoławczego od propozycji zatrudnienia przedkładanej funkcjonariuszowi, a przekształcenie stosunku służbowego w stosunek pracy traktuje się jak zwolnienie ze służby.

Powód w piśmie z 26 lipca 2017 r. składał zastrzeżenia do doręzonego mu odpisu protokołu zespołu ds. opracowania wstępnych propozycji miejsca pracy/służby.

Powód po przeniesieniu do służby cywilnej, na skutek przyjęcia propozycji warunków zatrudnienia z 25 maja 2017 r., nadal jest pozytywnie oceniany przez przełożonych i otrzymuje pozytywne oceny okresowe.

Od dnia 1 stycznia 2019 roku wynagrodzenie miesięczne powoda wynosi: wynagrodzenie zasadnicze [REDAKTOWANO] według mnożnika [REDAKTOWANO] kwoty bazowej dla członków korpusu służby cywilnej, dodatek za wieloletnią pracę zgodnie z obowiązującymi przepisami. Na rok 2019 kwota bazowa wynagrodzenia zasadniczego wynosiła [REDAKTOWANO] zł.

Powód w pismach z dnia 12 października 2018 r. i 22 stycznia 2019 r. zwracał się do Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach o przeniesienie na stanowisko służbowe w Służbie Celno-Skarbowej.

Powód [REDAKTOWANO] w piśmie z dnia 11 września 2019 r. otrzymał od Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach propozycję pełnienia służby w Służbie Celno-Skarbowej w Izbie Administracji Skarbowej w Katowicach: w służbie stałej, w stopniu służbowym młodszego aspiranta, na stanowisku starszego specjalisty Służby Celno-Skarbowej.

Powód z dniem 15 października 2019 r. został mianowany przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach do służby stałej w Służbie Celno-Skarbowej.

Szef Krajowej Administracji Skarbowej przy reformie KAS zwrócił się do koordynatorów do utworzenia i organizacji Krajowej Administracji Skarbowej z informacją, że kierowane są do niego liczne informacje o nieprawidłowościach wstępnych propozycji miejsca pracy/służby dla pracowników/funkcjonariuszy w Krajowej Administracji Skarbowej. Wskazał, że propozycje pracy bądź służby muszą opierać się na przepisach prawa oraz być transparentne i sprawiedliwe dla wszystkich pracowników i funkcjonariuszy KAS.

Niedopuszczalne jest, aby przy określaniu propozycji pracy bądź służby poza dobrem Krajowej Administracji Skarbowej uwzględnione zostały inne kryteria pozaustawowe. Wskazano następujące kryteria, jakimi mają się kierować dyrektorzy Izb składając propozycje pracy lub służby: posiadane przez pracownika/funkcjonariusza kwalifikacje, przebieg dotychczasowej pracy lub służby, dotychczasowe miejsce zamieszkania. Wskazano, że szczególnie rozważnie należy traktować osoby, które będą zmieniały swój status zatrudnienia tj. pracowników którzy otrzymają propozycje służby oraz funkcjonariuszy którym składane będą propozycje pracy. Podkreślono istnienie limitów funkcjonariuszy przyznanych poszczególnym Izbom Administracji Skarbowej, ze wskazaniem, że niedopuszczalne jest składanie propozycji służby dla osób przewidzianych do realizacji zadań z zakresu wsparcia lub orzecznictwa.

Przy reformie KAS nie wszystkim funkcjonariuszom zatrudnionym w jednostce organizacyjnej w której zatrudnieni byli powodowie zaproponowano pełnienie dalszej służby. W lutym 2017 r. stan zatrudnienia w jednostce organizacyjnej powodów wynosił 18 osób. Na maj 2017 r. w jednostce było 10 funkcjonariuszy Służby Celnej i kierownik referatu (stan zatrudnienia 11 osób). Osoby te miały stanowiska pracy młodszy ekspert, ekspert lub specjalista.

W lipcu 2017 r. w jednostce pozostało 10 osób, w tym było:

- 4 funkcjonariuszy Służby Celnej (w tym: 1 osoba ze średnim wykształceniem, 3 osoby z wyższym; 4 tych funkcjonariuszy zatrudnionych było od: 1991 r. dwie osoby, pozostali od 2000 r. i 1993 r.),
- kierownik działu niebędący funkcjonariuszem,
- 5 osób zatrudnionych jako ekspert skarbowy (niebędące funkcjonariuszami – wszyscy mieli wykształcenie wyższe, staż pracy te osoby miały od: 2001 r., 2003 r. 1994 r., 1993 r. 2001 r., 1997 r.).

Jeden z funkcjonariuszy zatrudniony w tej jednostce w maju 2017 r. został przeniesiony do innej jednostki i nadal pozostawał w stosunku służby.

Zakres obowiązków osób którym przedstawiono dalsze propozycje służby i osób którym przedstawiono propozycje zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę (takich jak powodowie) nie różnił się przed reformą i po reformie KAS. Jedynie osoby którym przedstawiono propozycje dalszej służby zajmowały się sprawami związanymi z cłami, natomiast powodowie oprócz tych spraw zajmowali się również kontrolami podatkowymi. Odległości od miejsca zamieszkania powodów przy reformie KAS nie zmieniły się.

Powódka [REDACTED] domaga się ustalenia istnienia stosunku służby w okresie od dnia 1 marca 2017 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku, z uwagi na utratę uprawnień emerytalnych, w związku z wykluczeniem jej ze służby w tym okresie. Ponadto, została przywrócona do służby na stanowisko niższe, niż zajmowała przed reformą KAS i otrzymywała w tym okresie niższe wynagrodzenie. W trakcie pracy w oparciu o umowę o pracę starała się przenieść do innej komórki, aby uzyskać status funkcjonariusza, na co nie wyrażono zgody.

Powód [REDACTED] domaga się ustalenia istnienia stosunku służby w okresie od dnia 1 marca 2017 roku do dnia 14 października 2019 roku, ponieważ na skutek zmian warunków zatrudnienia, po reformie KAS, otrzymywał mniejsze wynagrodzenie, jak również z uwagi na pozbawienie w tym okresie stażu pracy niezbędnego do ustalenia wcześniejszych uprawnień emerytalnych.

Powodom przedstawiając propozycję zatrudnienia w miejsce służby nie tłumaczono przyczyn takiej propozycji. Powodowie zarówno przed zmianą stosunku służby jak i po zmianie, podlegali temu samemu przełożonemu, który również został „ucywilniony”.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż na podstawie art. 235² § 1 pkt 5 k.p.c. pominął dowód z zeznań świadków [REDACTED]

[REDACTED] jako zbędny w sprawie i zmierzający jedynie do przedłużenia postępowania. Strona pozwana nie wykazała bowiem, że wbrew twierdzeniom powodów i ustalonym okolicznościom, wręczając propozycje zatrudnienia w ramach reformy KAS w jednostce w której zatrudnieni byli powodowie zastosowano obiektywne kryteria doboru, wobec czego wniosek dowodowy powoda był zbędny. Wniosek dowodowy był ponadto spóźniony, wniesiony dopiero gdy cały materiał dowodowy został zgromadzony w sprawie, natomiast od początku prowadzonego postępowania jego przedmiotem była kwestia kryteriów doboru funkcjonariuszy do wręczenia dalszych propozycji służby.

Sąd Rejonowy orzekł, iż oba powództwa zasługiwały na uwzględnienie.

Uzasadniając podjęte rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji w pierwszej kolejności wskazał na podstawy dopuszczalności drogi sądowej w niniejszej sprawie przed sądem powszechnym – sądem pracy.

Podkreślił, że na podstawie art. 165 ust. 3 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1948), powodowie będący funkcjonariuszami Służby Celnej z dniem 1 marca 2017 r. stali się funkcjonariuszami Służby Celno-Skarbowej pełniącym służbę w jednostkach Krajowej

Administracji Skarbowej z zachowaniem ciągłości służby. Stosunek służby powodów trwał do dnia 30 maja 2017 r. Zgodnie z art. 171 ust. 1 ww. ustawy, w przypadku przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby, z dniem określonym w propozycji, dotychczasowy:

- 1) stosunek pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony albo określony,
- 2) stosunek służby w służbie przygotowawczej albo stałej

- przekształca się odpowiednio w stosunek pracy albo służby w Służbie Celno-Skarbowej, odpowiednio na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony albo określony, mianowania do służby przygotowawczej albo służby stałej.

Zgodnie z art. 2 § 1 i 3 k.p.c., do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są sądy powszechne, o ile sprawy te nie należą do właściwości sądów szczególnych, oraz Sąd Najwyższy. Nie są rozpoznawane w postępowaniu sądowym sprawy cywilne, jeżeli przepisy szczególne przekazują je do właściwości innych organów.

Zgodnie z art. 276 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej, w przypadku wydania decyzji o przeniesieniu, powierzeniu pełnienia obowiązków służbowych na innym stanowisku, przeniesieniu na niższe stanowisko, przeniesieniu na inne lub równorzędne stanowisko służbowe w związku z reorganizacją jednostki organizacyjnej KAS, określeniu warunków pełnienia służby w związku ze zniesieniem jednostki organizacyjnej KAS bądź zawieszeniu w pełnieniu obowiązków służbowych, funkcjonariusz może, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji, złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Na podstawie art. 277 ww. ustawy, spory o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy w sprawach niewymienionych w art. 276 ust. 1 rozpatruje sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy.

Jak wynika z art. 461 § 1¹ k.p.c. do właściwości sądów rejonowych, bez względu na wartość przedmiotu sporu, należą sprawy z zakresu prawa pracy m.in. o ustalenie istnienia stosunku pracy.

Z art. 276 ust. 1 i art. 277 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej w zw. z art. 461 § 1¹ k.p.c. i art. 2 § 1 i 3 k.p.c. wynika dopuszczalność drogi sądowej tj. spór o roszczenia powodów o ustalenie istnienia stosunku służby rozpoznaje Sąd powszechny. Powodowie z dniem 1 marca 2017 r. stali się funkcjonariuszami Służby Celno-Skarbowej pełniącymi służbę w jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej z zachowaniem ciągłości służby, a więc znajdują względem nich zastosowanie ww. przepisy.

W świetle powyższych przepisów, w ocenie Sądu pierwszej instancji dopuszczalna jest droga sądowa przed sądem powszechnym – sądem pracy. Sprawą cywilną w rozumieniu art. 2 § 1 i 3 k.p.c. jest sprawa o ustalenie istnienia albo nieistnienia konkretnego stosunku cywilnoprawnego, natomiast niniejsza sprawa dotyczy ustalenia istnienia stosunku służby, a więc o naturze administracyjno-prawnej, a nie cywilnej w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Sąd I instancji zaznaczył, iż należy odwołać się do pojęcia „sprawy” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, będącego odpowiednikiem art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284). W art. 45 ust. 1 Konstytucji ustawodawca gwarantuje każdemu, że jego sprawa zostanie rozpoznana przez sąd, jako organ o wymienionych w tym przepisie cechach, stosujący procedurę pozwalającą zrealizować standardy rzetelnego i sprawiedliwego postępowania. W orzecnictwie Trybunału Konstytucyjnego pojęcie „sprawa” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji zostało opisane najpełniej w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 maja 2008 r., SK 57/06 (OTK-A 2008, nr 4, poz. 63); Trybunał stwierdził w nim, że pojęcie „sprawa” w tym rozumieniu obejmuje wszystkie sytuacje – bez względu na regulacje procesowe lub ich brak – w których pojawia się konieczność rozstrzygnięcia o prawach danego podmiotu („każdego”), a jednocześnie natura danego stosunku prawnego wyklucza arbitralność rozstrzygnięcia o sytuacji prawnej podmiotu przez drugą stronę tego stosunku. Innymi słowy, „sprawa”, o jakiej mowa, to określone zadanie sądu polegające na prawnej kwalifikacji konkretnego stanu faktycznego w celu wydania indywidualnej normy rozstrzygającej o prawach lub obowiązkach określonego podmiotu (adresata). Bez znaczenia dla konstytucyjnego rozumienia pojęcia „sprawa” i jej „rozpatrzenia” jest to, jaki charakter ma sprawa podlegająca kwalifikacji prawnej sądu, co wiąże się z naturą stanu faktycznego; jego elementami mogą być zarówno działania ludzkie, zdarzenia przyrodnicze, jak i np. rozstrzygnięcia indywidualne i konkretne uprawnionego (kompetentnego) organu. Istotne jest, że wszystkie elementy stanu faktycznego dotyczą konkretnej sprawy i tworzą pewną całość związaną z podmiotem, którego uprawnienia lub obowiązki będą określone w wyniku kwalifikacji prawnej stanu faktycznego. Przez sprawy w znaczeniu określonym w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP należy rozumieć zatem również sprawy, które nie są sprawami cywilnymi, sądownoadministracyjnymi lub karnymi; sprawy te – niemieszczące się (z jakichkolwiek powodów, np. na skutek niedostatków legislacyjnych) w definicji sprawy cywilnej lub sądownoadministracyjnej – są rozpoznawane przez sąd w postępowaniu cywilnym na podstawie art. 177 w zw. z art. 77 ust. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (por. postanowienie SN

z dnia 19 grudnia 2003 r., III CK 319/03, OSNC 2005, nr 2, poz. 31). Na skutek tego pojęcie „droga sądowa” w rozumieniu prawa postępowania cywilnego ulega poszerzeniu o sprawy niebędące sprawami cywilnymi ani w sensie materialnym, ani formalnym.

Sąd pierwszej instancji wskazał na uchwałę Składu Siedmiu Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 lipca 2019 r. (I OPS 1/19), gdzie wskazano, iż przyjęcie przez funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej propozycji zatrudnienia i przekształcenie, z dniem określonym w tej propozycji, na podstawie art. 171 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. poz. 1948 ze zm.) dotychczasowego stosunku służby w służbie przygotowawczej lub stałej w stosunek pracy na podstawie umowy o pracę odpowiednio na czas nieokreślony albo określony, nie wiąże się z obowiązkiem właściwego organu do wydania decyzji orzekającej o zakończeniu stosunku służbowego.

Powyższą uchwałę wydano w związku z pytaniem prawnym, które brzmiało: „Czy przyjęcie przez funkcjonariusza (...) S. propozycji zatrudnienia i przekształcenie, z dniem określonym w tej propozycji, na podstawie art. 171 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej A. S. (Dz. U. poz. 1948 ze zm.) dotychczasowego stosunku służby w służbie przygotowawczej lub stałej w stosunek pracy na podstawie umowy o pracę odpowiednio na czas nieokreślony albo określony, wiąże się z obowiązkiem właściwego organu do wydania decyzji w przedmiocie stosunku służbowego, orzekającej o jego zakończeniu?”. NSA orzekł, iż po stronie organów administracji celno-skarbowej nie ma takiego obowiązku. Jednocześnie Sąd ten szeroko odniósł się do kwestii zakończenia stosunku służby w sytuacji przyjęcia propozycji zatrudnienia, podając, iż przyjęte przez ustawodawcę rozwiązanie przekształcenia dotychczasowego stosunku służby w służbie przygotowawczej albo stałej w stosunek pracy nie zamyka dotychczasowemu funkcjonariuszowi Służby Celnej prawa dochodzenia swych wolności lub praw na drodze sądowej (art. 77 ust. 2 Konstytucji RP).

Dopuszczalność rozpoznania roszczeń powodów o ustalenie istnienia stosunku służby nie budziła wątpliwości Sądu Rejonowego.

Przechodząc do kwestii związanej z legitymacją procesową po stronie pozwanej (legitymacją bierną procesową), Sąd pierwszej instancji dokonał następujących rozważań:

Sąd był uprawniony sprostować z urzędu statio fisci pozwanego Skarbu Państwa. Od początku postępowania nie ulegało wątpliwości, że powodowie pozywali Skarb Państwa, oznaczając jednak statio fisci Skarbu Państwa jako Dyrektorowi Izby Administracji

Skarbowej w Katowicach. Po pierwsze, powodowie działali w sprawie bez pomocy profesjonalnego pełnomocnika, zaś propozycję dalszego zatrudnienia po reformie KAS składał im Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach, stąd mogli być mylnie przekonanie o takiej konieczności oznaczenia strony pozwanej. Zgodnie z art. 67 § 2 k.p.c. za Skarb Państwa podejmuje czynności procesowe organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, lub organ jednostki nadrzędnej. W zakresie określonym odrębną ustawą za Skarb Państwa czynności procesowe podejmuje Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej. Natomiast zgodnie z art. 460 § 1 k.p.c. zdolność sądową i procesową ma pracodawca, chociażby nie posiadał osobowości prawnej. Pracodawcą, a więc stroną postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy, nigdy nie jest Skarb Państwa, lecz państwowa jednostka organizacyjna uprawniona do samodzielnego zatrudniania pracowników.

Obowiązek właściwego oznaczenia strony pozwanej spoczywa na powodzie, jednakże w praktyce za ukształtowany uważany jest pogląd, że sąd orzekający powinien czuwać nad tym, by Skarb Państwa był reprezentowany w procesie przez właściwą jednostkę. Sąd w ramach podstawy faktycznej powództwa wyjaśnia więc i ustala powiązanie między strukturą organizacyjną i zakresem działania danej jednostki a dochodzonym roszczeniem. Skarb Państwa, posiadając osobowość prawną (art. 33 k.c. i 64 § 1 k.p.c.), ma zdolność sądową, czyli zdolność do samodzielnego występowania w procesie. Jednakże czynności za Skarb Państwa dokonuje organ właściwej jednostki organizacyjnej. Ustalić w związku z tym należy umocowanie organu właściwej jednostki do reprezentowania Skarbu Państwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2001 r., III CKN 295/00, LEX nr 52382).

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż z powyższych rozważań, dotyczących podmiotu legitymowanego biernie procesowo w niniejszej sprawie wynika, że powodom domagającym się ustalenia istnienia stosunku służby jako funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej pełniących służbę w jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej, przysługuje droga sądowa przed sądem powszechnym w postępowaniu nie przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Izby Administracji Skarbowej w Katowicach jak oznaczono pozwanego w pozwach, ale przeciwko Skarbowi Państwa – Izbie Administracji Skarbowej w Katowicach (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2020 r., III PZP 7/19; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 r., I PK 245/17; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2014 r., III BP 2/14).

Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Warunkiem koniecznym dochodzenia roszczenia na podstawie art. 189 k.p.c. jest wykazanie przez powoda, iż posiada on interes prawny. Interes prawny, o którym mowa w art. 189 k.p.c., rozumieć należy jako obiektywnie występującą potrzebę ochrony sfery prawnej powoda, którego prawa zostały lub mogą zostać zagrożone, bądź też co do istnienia tych treści występuje stan niepewności. Ocena interesu prawnego wymaga zindywidualizowanych kryteriów, a jedną z przesłanek badanych przy rozważaniu celowości wykorzystania powództwa o ustalenie jest znaczenie, jakie wyrok ustalający wywarłby na sytuację prawną powoda. O występowaniu interesu prawnego świadczy możliwość stanowczego zakończenia w tej drodze sporu, natomiast przeciwko - możliwość uzyskania pełniejszej ochrony praw powoda w drodze innego powództwa. Postępowanie cywilne oparte jest bowiem na założeniu, że realizacja praw na drodze sądowej powinna być celowa i możliwie prosta, udzielana bez mnożenia postępowań. Założenie to realizuje wymaganie wykazania interesu prawnego w wypadku żądania ustalenia istnienia (nieistnienia) stosunku prawnego lub prawa i przyjęcie, jako zasady, że możliwość uzyskania skuteczniejszej ochrony na drodze innego powództwa podważa interes prawny w żądaniu ustalenia (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 15 maja 2013 r., III CSK 254/12, Lex nr 1353202).

W ocenie Sądu pierwszej instancji powodowie mieli interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w żądaniu ustalenia istnienia stosunku służby w okresach pomiędzy datą przekształcenia ich stosunków służby w stosunku pracy (z dniem 1 czerwca 2017 r. na skutek przyjęcia propozycji z maja 2017 r.), a datą ponownego mianowania do stałej służby. Sytuacja, w której znaleźli się powodowie należała do nadzwyczajnych, szczególnych. Ustawodawca wprowadzając w życie przepisy ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej nie przewidziały jakiegokolwiek procedury odwoławczej dla funkcjonariuszy takich jak powodowie, którym przedstawiono propozycję nie kontynuowania służby, ale zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Jedynie art. 276 ww. ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej reguluje tryb odwołania funkcjonariusza od decyzji o zwolnieniu od służby tj. w przypadku wydania decyzji o zwolnieniu ze służby, funkcjonariusz może, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji, złożyć odwołanie do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej (ust. 2). W zakresie osób, które pozostawały w dniu wejścia przepisów o KAS w stosunku służby, ale którym wręczono

propozycje dalszego zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę, nie przewidziano takiego trybu odwołania.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji powyższa sytuacja mogła wywołać u powodów przeświadczenie, iż zostali oni pozbawieni ochrony prawnej zwłaszcza, że kwestia ta nie była jednolita w orzecznictwie. Sąd Rejonowy dał wiarę twierdzeniom powodów, że dopiero z uchwały Składu Siedmiu Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 lipca 2019 r. (I OPS 1/19) dowiedzieli się o możliwości dochodzenia swoich uprawnień przed sądem powszechnym. Powództwa wnieśli w dniu 8 lipca 2019 r. Uchwała ta rozstrzygnęła ostatecznie o niedopuszczalności drogi sądowej przed sądami administracyjnymi i wskazała jednoznacznie na konieczność dochodzenia swoich roszczeń, przez osoby takie jak powód, przed sądami powszechnymi. W ocenie Sądu, powodowie do tego czasu mogli pozostawać w usprawiedliwionym błędzie co do możliwości dochodzenia swoich roszczeń o ustalenie istnienia stosunku służby przed sądem powszechnym.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż bezzasadny okazał się zarzut strony pozwanej, że pozwy zostały złożone ze znacznym przekroczeniem terminu do wniesienia. Powodowie ostatecznie domagali się bowiem ustalenia istnienia stosunku służby, natomiast powództwo o ustalenie nie jest ograniczone terminem na jego wniesienia. Stosownie do art. 117 § 1 k.c., z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, przedawnieniu ulegają „roszczenia majątkowe”, a przewidziane przez art. 189 k.p.c. roszczenie o ustalenie prawa lub stosunku prawnego zwykle ma charakter majątkowy, ale nie zmierza ono do zaspokojenia interesu powoda przez zasądzenie na jego rzecz świadczenia, a więc nie podlega przedawnieniu. Przesłanką ustalenia musi być interes prawny w jego uzyskaniu, więc w ramach jej badania sąd ocenia, czy nie upłynął termin przedawnienia roszczeń majątkowych ze stosunku prawnego podlegającego ustaleniu, a gdyby tak było, to powództwo o ustalenie może podlegać oddaleniu z uwagi na brak interesu prawnego w jego zgłoszeniu.

Termin wniesienia powództwa w tej sprawie nie przesądzał jednak, w ocenie Sądu I instancji, o braku interesu prawnego powodów. Powodowie nie zostali pouczeni przez stronę pozwaną o możliwości odwołania się do sądu administracyjnego lub sądu powszechnego, jak również, co wskazano już powyżej, przepisy prawa wprost nie przewidywały takiej możliwości, a poglądy orzecznictwa były niejednolite. Sytuacja powodów była na tyle precedensowa, iż nie istniały linie orzecznicze tak sądów powszechnych, jak i administracyjnych pozwalające na jednoznaczne stwierdzenie, jak w takiej sytuacji pracownik powinien się zachować. Pierwsze orzeczenia wydane w związku z reformą służb

celno-skarbowych pojawiły się dopiero pod koniec 2017 roku. Dotyczyły one jednak skarg na bezczynność dyrektorów izb administracji skarbowej przy nieprzedstawieniu propozycji zatrudnienia. Przy czym sądy uznawały, iż wobec braku obowiązku wydania decyzji administracyjnej przez dyrektorów, nie są właściwe do rozpoznania skarg (m.in. orzeczenia: WSA w Poznaniu z 4 października 2017 r., sygn. II SAB/Po 145/17, WSA w Warszawie z 25 października 2017 r., sygn. II SAB/Wa 511/17, WSA we Wrocławiu z 23 listopada 2017 r., sygn. IV SA/Wr 665/17). Dopiero później niektóre z sądów administracyjnych zaczęły uznawać, iż istnieje w takich sprawach droga sądowa (por. wyrok WSA w Kielcach z 21 listopada 2017 r., sygn. II SAB/Ke 63/17), ale część sądów nadal stała na stanowisku, że jej nie ma. Również Naczelny Sąd Administracyjny początkowo opowiadał się za drugim z poglądów (por. orzeczenia NSA z: 10 kwietnia 2018 r., sygn. I OSK 2768/17, 17 maja 2018 r., sygn. I OSK 1556/18). Dopiero 18 listopada 2018 r. wydał pierwszy wyrok, w którym zobowiązał dyrektora izby administracji skarbowej do wydania decyzji w przedmiocie stosunku służbowego (sygn. I OSK 1044/18). Jednakże w późniejszych orzeczeniach inne składy sędziowskie odrzucały skargi kasacyjne funkcjonariuszy (por. postanowienie z 22 sierpnia 2019 r., sygn. I OSK 705/18).

Sąd pierwszej instancji wskazał, że powodowie od lat przed reformą KAS byli funkcjonariuszami Służb Celnych. Jak wskazywano, z dniem 1 marca 2017 r. na podstawie art. 165 ust. 3 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1948), stali się funkcjonariuszami Służby Celno-Skarbowej. Wobec przyjęcia przez powodów-funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej propozycji zatrudnienia, doszło do przekształcenia dotychczasowych stosunków służby w służbie stałej w stosunek pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Aby stwierdzić ustanie stosunku służbowego nie było konieczne wydanie decyzji o zwolnieniu ze służby, nie jest to jednak „przekształcenie”, w którym nowy stosunek pracy zastępuje poprzedni, lecz sytuacja, w której poprzedni stosunek służby ulega zakończeniu i strony zawierają nowy (odrębny) stosunek prawny (stosunek pracy). W ocenie Sądu Rejonowego, powodowie nie mogli być jednak pozbawieni minimalnych standardów ochrony stosunku służby wynikających z ogólnych reguł prawa pracy. Pozwany nie może nadużywać prawa w ujęciu klauzuli z art. 8 k.p. w związku z art. 5 k.p. i w sposób arbitralny dokonywać zwolnień ze służby w ramach wygaśnięcia stosunku zatrudnienia, korzystając przy tym z reformy administracji państwowej, z pominięciem konstytucyjnego prawa do pracy i służby publicznej. Klauzule generalne zasad współżycia społecznego i społeczno-gospodarczego

przeznaczenia prawa, stosuje się w sytuacji, gdy podmiot uprawniony korzysta z przysługującego mu prawa podmiotowego w sposób niemożliwy do zaakceptowania, naruszający powszechnie podzielane poczucie sprawiedliwości i przyzwoitości. Na mocy art. 24 i art. 32 ust. 1 Konstytucji RP praca znajduje się pod ochroną Rzeczypospolitej Polskiej, wszyscy są wobec prawa równi, wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Zasada równości polega na tym, że wszystkie podmioty (adresaci norm prawnych), charakteryzujący się daną cechą istotną (relewantną) w stopniu równym, mają być traktowani równo. Normy konstytucyjne nie zezwalają zatem w demokratycznym państwie prawnym, by szczególna pozycja państwa wyrażająca się w tworzeniu przepisów prawa dla administracji publicznej była wykorzystana dla arbitralnego zwolnienia szeroko rozumianej grupy pracowników państwowych z pominięciem ograniczeń w rozwiązywaniu stosunków zatrudnienia obowiązujących u pracodawców spoza sektora publicznego. W przeciwnym razie władztwo publiczne staje się narzędziem mającym na celu szczególne i uprzywilejowane traktowanie państwa jako działającego arbitralnie pracodawcy, nie stosującego generalnej klauzuli zasadności wypowiedzania stosunku pracy w ramach zatrudnienia na czas nieokreślony.

Sąd pierwszej instancji orzekając na tle powyższych regulacji i na podstawie ustalonych okoliczności uznał, że funkcjonariusz administracji publicznej (jakimi byli powodowie przed reformą KAS) nie ma żadnej ochrony swojego stosunku zatrudnienia przed jego rozwiązaniem, nie ma żadnego bezpieczeństwa prawnego w tym zakresie. Nie jest to dopuszczalne, nawet jeśli reformę Krajowej Administracji Skarbowej przeprowadzono na podstawie przepisów ustawy, co do której nie stwierdzono niezgodności przepisów z Konstytucją. Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej nie uregulowała żadnego trybu badania prawidłowości wygaśnięcia stosunku służby, zatem podstawy należy szukać w innych regulacjach. Nie przewidywała również trybu odwołania funkcjonariuszy, pozostawiając niektórym, jak w przypadku powodów, do wyboru jedynie to, czy przyjmują zatrudnienie w oparciu umowy o pracę, co jest oczywistą zmianą na niekorzyść dla dotychczasowego funkcjonariusza, czy wolą pozostać bez zatrudnienia.

Powyższe okoliczności dotyczące braku możliwości odwołania przemawiają za ustaleniem istnienia stosunku prawnego po stronie powodów. Istotne były również kwestie związane z doбором funkcjonariuszy do wręczanych im propozycji pracy w miejsce dotychczasowej służby. W ocenie Sądu Rejonowego, w związku z poczynionymi w sprawie

ustaleniami, że następowało to w oderwaniu od obiektywnych kryteriów, powodowie mają interes prawny w ustaleniu, że stosunek służby trwał w okresach przez nich wskazanych. Powodowie podnieśli, że dobór funkcjonariuszy do przedstawienia dalszych propozycji pracy bądź służby nastąpił w sposób naruszający zasady równego traktowania, co znajduje odzwierciedlenie w ustalonych okolicznościach. W takich okolicznościach na stronę pozwaną przechodzi ciężar dowodu, że przy różnicowaniu sytuacji pracowników (funkcjonariuszy)

kierował się obiektywnymi przesłankami (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2014 r., II PK 208/13, M.P.Pr. 2014 nr 9, s. 474-477 i przywołane w nim orzecznictwo).

Zgodnie z art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, dyrektor izby administracji skarbowej oraz dyrektor Krajowej Szkoły Skarbowości decydując się na złożenie propozycji zatrudnienia mieli kierować się posiadanymi kwalifikacjami, przebiegiem dotychczasowej pracy lub służby, a także dotychczasowym miejscem zamieszkania. Konsekwencją zamieszczenia kryteriów, jakimi powinni kierować się dyrektorzy jednostek KAS przy składaniu propozycji zatrudnienia jest to, że ich działania nie mogły być arbitralne. Ustawodawca precyzyjnie i jednoznacznie wymienił trzy przesłanki jakimi winien kierować się w przypadku powoda dyrektor izby administracji skarbowej składając mu propozycję służby.

Należy jednak w tym miejscu zaznaczyć, w związku z ostatecznym stanowiskiem strony pozwanej, że prawdopodobną (jak wskazał wprost pełnomocnik strony pozwanej) przyczyną nieprzedstawienia powodom propozycji służby był ich staż zatrudnienia, iż nie jest to wymierne kryterium i nie można go wprost wywodzić z powyższych kryteriów ustawowych. Przepis mówi bowiem o przebiegu dotychczasowej służby, co nie jest równoznaczne z długością stażu pracy, gdyż istotne jest jaki zakres obowiązków był wykonywany z traktacji zatrudnienia czy służby. Ponadto sądowi wiadome jest z urzędu, w związku z rozpoznaniem licznych spraw pracowników i funkcjonariuszy KAS, że staż zatrudnienia w jednostkach urzędów celnych lub skarbowych nie jest równoznaczny z okresem wykonywania obowiązków ściśle związanych z wykonywaniem służby. Powołanie się przez stronę pozwaną na kwestię stażu zatrudnienia wymagałoby jego rozwinięcia i porównania z okresem wykonywania zadań przypisanych funkcjonariuszom, a nie krótkiego oznaczenia daty początkowej zatrudnienia w strukturach tych instytucji zwłaszcza, że w grupie funkcjonariuszy w maju 2017 r. w jednostce organizacyjnej powodów była również osoba o podobnej dacie początkowej rozpoczęcia służby jak w przypadku powodów

i innych osób którym nie przedstawiono propozycji służby (2000 r.), a której przedstawiono propozycję pełnienia dalszej służby.

Sąd I instancji stwierdził, iż z poczynionych ustaleń wynika, że dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach nie zastosował wobec powodów przesłanek wymienionych w powyższym art. 165 ust. 7 ustawy. Odnośnie ustawowego kryterium dotychczasowego miejsca zamieszkania Sąd ustalił, że ze względów miejsca zamieszkania nie było przeciwwskazań, aby wręczyć powodom propozycję pełnienia służby. Ustawowe kryterium kwalifikacji i przebiegu dotychczasowej służby, również przemawiało za wręceniem powodom propozycji służby. Od lat byli funkcjonariuszami o wysokim stopniu służbowym. Przed reformą wszyscy pracownicy jednostki organizacyjnej w której zatrudnieni byli powodowie, pozostawali w stosunku służby, jednak na skutek reformy KAS nie wszystkim funkcjonariuszom zatrudnionym w tej jednostce organizacyjnej zaproponowano pełnienie dalszej służby. Na maj 2017 r. w jednostce było 10 funkcjonariuszy Służby Celnej i kierownik referatu (łącznie 11 funkcjonariuszy). Na lipiec 2017 r. w jednostce pozostało 4 funkcjonariuszy Służby Celnej, jeden funkcjonariusz został przeniesiony do innej jednostki, a pozostałe osoby zostały „ucywilnione”. Należy przy tym wskazać, że jeden z czterech funkcjonariuszy Służby Celnej, którym przedstawiono propozycję dalszej służby miał wykształcenie średnie, a więc niższe niż powodowie. Różnice w stażach zatrudnienia w jednostkach urzędów też nie były znaczne. Zakres obowiązków osób którym przedstawiono dalsze propozycje służby i osób którym przedstawiono propozycje zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę nie różnił się natomiast zarówno przed reformą i po reformie KAS. Sąd ten ustalił również, że służba powodów przed przyjęciem propozycji zatrudnienia z maja 2017 r. przebiegała prawidłowo. Powód w trakcie służby przełożeni oceniali pozytywnie w ocenach okresowych, wielokrotnie ze wskazaniem przełożonego awansowania w stopniu funkcjonariusza. Jak wynika, z powyższego, zgodnie z ustaleniami Sądu Rejonowego, po stronie powodów nie istniały obiektywne przyczyny do zaniechania przedstawienia propozycji dalszej służby, a powyższy dobór funkcjonariuszy do wygaśnięcia stosunku służby należy uznać za arbitralny i naruszający zasadę równego traktowania.

Wobec faktu, iż powodów ostatecznie w toku postępowania ponownie mianowano do służby, możliwość uzyskania skuteczniejszej ochrony na drodze innego powództwa nie podważa interesu prawnego w żądaniu ustalenia. Przedstawienie im propozycji służby i mianowanie do służby uniemożliwiło przywrócenie powodów do służby. W przypadku obojga powstały bowiem okresy czasu, kiedy na skutek czynności wynikających z reformą

KAS pozostawali w stosunku pracy zamiast w stosunku służby, ale ostatecznie ponownie stali się funkcjonariuszami Służby Celno-Skarbowej. Powodowie nie mogli więc dochodzić realizacji swoich praw w drodze powództwa o przywrócenie do służby, skoro ostatecznie w trakcie trwającego postępowania do służby zostali przywrócenie. Powództwo o ustalenie istnienia stosunku prawnego było więc dopuszczalne z tej przyczyny, iż nie mogli dochodzić swoich praw w innym postępowaniu o odrębnych przedmiocie od ustalenia istnienia stosunku prawnego.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że realizacja praw powodów na drodze sądowej w niniejszym postępowaniu była celowa, ale co najistotniejsze, bez potrzeby mnożenia postępowań. Powodowie mają interes prawny w ustaleniu istnienia stosunku służby, w związku z uprawnieniami emerytalnymi, uprawnieniami do dodatkowego urlopu, uposażenia i innych, które związane są ściśle ze stosunkiem służby. Ustalenie istnienia stosunku służby w danym okresie pozwala natomiast rozwiązać na przyszłość wątpliwości co do ewentualnego przysługiwania powodom takich uprawnień w okresach objętych powództwami. Jak wskazał Sąd Najwyższy, pracownik ma interes prawny w ustaleniu rzeczywistej treści stosunku pracy, jeżeli wynikające z niego roszczenia majątkowe mogą powstać dopiero w przyszłości (wyr. SN z 5.12.2002 r., I PKN 629/01, Legalis);

Interes prawny powodów w ubieganiu się o wydanie rozstrzygnięcia ustalającego stosunek służby, Sąd pierwszej instancji badał w granicach wyznaczonych potrzebą udzielenia żądanej ochrony i w jego ocenie oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie. Uwzględnienie powództwa daje możliwość stanowczego zakończenia w tym postępowaniu sporu między stronami. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że możliwość dochodzenia uprawnienia na drodze administracyjnej, niewykorzystana przed wniesieniem pozwu o ustalenie w tym postępowaniu, nie stoi na przeszkodzie wniesieniu powództwa w oparciu o art. 189 k.p.c. Przywrócenia do służby powodowie nie mogli się natomiast domagać, wobec mianowania ich w toku postępowania ponownie do służby. Sąd Rejonowy miał na uwadze, że powództwo o ustalenie przewidziane w art. 189 k.p.c. musi dla swojej skuteczności zawierać interes prawny, który polega na tym, że niepewności co do stanu prawnego nie da się skonsumentować bezpośrednimi narzędziami ochrony prawnej. W okolicznościach sprawy powodowie nie mogli jednak uzyskać ochrony prawnej w inny sposób. Istniała więc potrzeba w drodze powództwa z art. 189 k.p.c. wprowadzenia jasności co do stosunku służby powodów w okresach od dnia 1 czerwca 2017 r. do dnia 31 grudnia

2019 roku w przypadku powódki [REDAKTOWANE] oraz do dnia 14 października 2019 roku w przypadku powoda [REDAKTOWANE], w celu ochrony przed grożącym naruszeniem sfery uprawnień powodów. Do uprawnień powodów należały natomiast wskazane uprawnienia emerytalne, urlopowe i inne, wynikające ze stosunku służby.

Sąd pierwszej instancji zaznaczył, iż w okolicznościach sprawy doszło do sytuacji, że powodowie ciągle od początku 2017 r. wykonują ten sam zakres obowiązków, jednak posiadają lukę w okresie stażu służby, kiedy przyjęli pod przymusem ekonomicznym propozycję zatrudnienia. W toku postępowania nie zmieniał się ich zakres obowiązków, a mimo to zostali ponownie przyjęci do służby stałej. Pozwany decydując o takich warunkach przebiegu zatrudnienia bądź służby powodów, wręczając im propozycje w ramach reformy KAS, nie zastosował się do opisanych wyżej kryteriów ustawowych, a w sposób dowolny, z naruszeniem przepisów prawa i zasad równego traktowania, narzucił powodom możliwość kontynuowania pracy w oparciu o umowę o pracę, albo zwolnienie ze służby i jednocześnie utratę pracy. Zdaniem Sądu pierwszej instancji nie zasługiwało na uwzględnienie wyjaśnienie strony pozwanej, że przełożeni powodów związani byli limitami stanowiska dla funkcjonariuszy, czy też o konieczności pozostawienia rezerwy osób mogących wykonywać obowiązki funkcjonariuszy. Redukcji funkcjonariuszy można było bowiem dokonać, ale stosując ściśle i przejrzyste kryteria ustawowe, a jeśli nie pozwalałyby one na dostateczne rozróżnienie osób (na funkcjonariuszy i pracowników) to można było, w ocenie Sądu I instancji, przyjąć inne, ale obiektywne i sprawiedliwe kryteria doboru. Wymagałoby to wykazania w toku tego postępowania takich kryteriów i w jaki sposób na tej podstawie powodowie znaleźli się w grupie osób, którym przedstawiono jedynie propozycję pracy w oparciu o umowę o pracę. Ciężarowi dowodowemu strona pozwana nie sprostała, zaś powodowie wykazali, że kryteria te były dowolne, a nie obiektywne i słuszne. Na etapie przeprowadzania reformy KAS przełożonym powodów wskazywano (przez osoby odpowiedzialne za ich przeprowadzenie), że propozycje pracy bądź służby muszą opierać się na przepisach prawa oraz być transparentne i sprawiedliwe dla wszystkich pracowników i funkcjonariuszy KAS, natomiast niedopuszczalne jest, aby przy określaniu propozycji pracy bądź służby poza dobrem Krajowej Administracji Skarbowej uwzględnione zostały inne kryteria pozaustawowe. Powoływanie się przez stronę pozwaną na odgórne polecenia i limity nie zasługiwało więc na uwzględnienie, bowiem polecenia te nie zostały w ocenie Sądu Rejonowego należycie zinterpretowane i zastosowane prowadząc do dowolnego podziału

funkcjonariuszy, dokonanego bez przyjęcia obiektywnych kryteriów doboru do przedstawienia dalszej propozycji służby.

Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo w tym zakresie, że ustalił, że powódkę [REDAKTOWANO] i stronę pozwaną łączył stosunek służby nieprzerwanie od dnia 1 czerwca 2017 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku, na ostatnich warunkach na jakich powódka była funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej do dnia 31 maja 2017 r. W punkcie drugim Sąd pierwszej instancji ustalił, że powódka [REDAKTOWANO] i stronę pozwaną łączył stosunek służby nieprzerwanie od dnia 1 czerwca 2017 roku do dnia 14 października 2019 roku, na ostatnich warunkach na jakich powód był funkcjonariuszem Służby Celno-Skarbowej do dnia 31 maja 2017 r.

Sąd pierwszej instancji oddalił powództwa w pozostałym zakresie, w jakim powodowie domagali się ustalenia istnienia stosunku służby od dnia 1 marca 2017 r., bowiem z dniem 1 marca 2017 r. stali się oni funkcjonariuszami Służby Celno-Skarbowej i ich stosunki służby trwały do dnia 31 maja 2017 r. Dopiero na skutek przyjęcia propozycji zatrudnienia od 1 czerwca 2017 r. pozostawali w stosunku pracy. Ponadto w ocenie Sądu I instancji brak było podstaw do ustalania warunków stosunku służby w pozostałym zakresie elementów definiujących ten stosunek prawny, bowiem warunki służby powodów przed dniem 1 czerwca 2017 r. były bezsporne i są transparentne dla obu stron.

Powodowie na początkowym etapie postępowania zgłaszali również żądanie ewentualne przywrócenia do służby, które cofnęli w toku postępowania. Sąd I instancji zaznaczył, że nie było potrzeby umarzania postępowania w tym zakresie, ponieważ żądanie ewentualne zgłaszane, jako dodatkowe na wypadek niemożności uwzględnienia przez Sąd żądania zasadniczego, jest szczególnym przypadkiem kumulacji roszczeń. Przy uwzględnieniu żądania zasadniczego Sąd nie orzeka w ogóle o żądaniu ewentualnym, a czyni to jedynie, gdy brak podstaw do uwzględnienia żądania zasadniczego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 1996 r., III CRN 58/95, nie publ., z dnia 12 stycznia 2012 r., IV CSK 219/11, nie publ. i z dnia 4 października 2012 r., I CSK 100/12, nie publ.).

Pozwany Skarb Państwa - Izba Administracji Skarbowej w Katowicach wniósł apelację zaskarżając ww. wyrok w punkcie 1 i 2. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść wyroku:

a. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału polegającego na pominięciu stanowiska i argumentów strony pozwanej przedstawionego w odpowiedzi na pozew i w toku procesu, które miało umocowanie

w ustawie przepisy wprowadzające ustawę o KAS i wytycznych Szefa KAS z dnia 24 lutego 2017 r. z dnia 27 stycznia 2017 r. i 15 lutego 2017 r.,

b. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną oceną materiału dowodowego w szczególności wymienionych powyżej pism Szefa KAS, z których jednoznacznie wynikało że propozycję służby mieli otrzymać funkcjonariusze którzy wykonywali zadania o charakterze policyjnym i którzy wywodzili się z zasobów funkcjonariuszy pełniących służbę w oddziałach celnych oraz komórkach dozoru ,a powodowie na dzień złożenia propozycji nie pełnili służby w żadnych z tych komórek oraz pominięcie przez sąd istotnej okoliczności przyznanego limitu etatów dla funkcjonariuszy.

c. art. 461 § 1 k.p.c. w związku z art. 189 k.p.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu przez sąd, że roszczenie powodów o ustalenie istnienia stosunku służby podlega właściwości sądów rejonowych sądów pracy,

2. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 165 ust. 7, art. 170 ust. 1 pkt 1 oraz art. 171 ust. 1 pkt 2 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że skutkiem przedstawienia przez dyrektora izby administracji skarbowej funkcjonariuszowi propozycji zatrudnienia z uchybieniem przesłankom wymienionym w art. 165 ust. 7 w/w ustawy jest dalsze trwanie stosunku służby.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwany wniósł o:

1. odrzucenie pozwu,
ewentualnie:
2. oddalenie powództwa w całości,
3. zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego postępowaniu apelacyjnym wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący wskazał m.in., że Sąd pierwszej instancji dokonał niewłaściwej oceny uzasadnienia Uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu NSA z dnia 1 lipca 2019 r , I OPS 1/19 powołując przy tym postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2021 r , II PSKP 6/21 , gdzie w uzasadnieniu stwierdzono, że roszczenie o ustalenie stosunku służby czy o przywrócenie do służby w charakterze funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej na poprzednich warunkach , (a takie roszczenie sformułowali powodowie) jest sprawą o ochronę stosunku służbowego oraz istotnych jego elementów , która podlega kontroli instancyjnej w postępowaniu administracyjnym oraz kontroli sądów administracyjnych . Nie jest sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. Tak więc powodowie nie mogą dochodzić

roszczeń przed sądem powszechnym o ustalenie stosunku służby. Strona pozwana zwróciła uwagę na niedopuszczalność drogi sądowej, gdyż powodowie nie wyczerpali trybu odwołania właściwego - administracyjnego dla ich roszczenia.

Skarżący podniósł, że roszczenie powodów nie mieści się w dyspozycji przepisu art. 277 ustawy o KAS, który stanowi, że roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy w sprawach niewymienionych w art. 276 ust. 1 rozpatruje sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy. Z przepisu tego wynika, że kognicji sądu powszechnego czyli sądu pracy podlegają tylko sprawy o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy w sprawach niewymienionych w tym przepisie, a nie w każdej sprawie, która dotyczy istnienia stosunku służbowego funkcjonariusza. Zatem, zdaniem skarżącego, stanowisko Sądu pierwszej instancji jest w tym zakresie niezasadne.

W ocenie strony pozwanej, złożenie powodom propozycji pracy, a nie służby, nie naruszało zasad współżycia społecznego określonych w art. 8 k.p. Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach nie miał obowiązku złożenia powodom propozycji służby. Realizując proces doboru pracowników do poszczególnych komórek Dyrektor Izby starał się zapewnić sprawne działanie nowej struktury mając na uwadze cele preferowane przez ustawę oraz wytyczne Szefa KAS.

W odpowiedzi na apelację powódka [REDAKTED] podtrzymała swoje stanowisko zawarte w pozwie oraz przed Sądem Rejonowym w Bielsku - Białej V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

W odpowiedzi na apelację powód [REDAKTED] wniósł o:

1. oddalenie apelacji pozwanego jako bezzasadnej,
2. zwolnienie od ewentualnych kosztów sądowych oraz ewentualnych kosztów zastępstwa procesowego.

**Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył,
co następuje:**

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji zaprezentowaną w pisemnych motywach wyroku i przyjmuje za własne, co oznacza, że zbędne jest ponowne szczegółowe przywoływanie czy to ustaleń faktycznych, czy też wyводу jurydycznego tego Sądu.

Niezasadnie są zarzuty naruszenia przepisów art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 461 § 1¹ i art. 189 k.p.c., gdyż Sąd pierwszej instancji dokonał wszechstronnej i merytorycznej oceny

zgromadzonego materiału dowodowego, uznając że roszczenia powodów podlegały właściwości Sądu Rejonowego Sądu Pracy. Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji w tym przedmiocie.

Zasadniczym zarzutem, który należało rozstrzygnąć w pierwszej kolejności był zarzut dotyczący niedopuszczalności drogi sądowej przed sądami powszechnymi.

Skarżący podnosił, że roszczenie o ustalenie stosunku służby jest sprawą o ochronę stosunku służbowego oraz istotnych jego elementów, która podlega kontroli instancyjnej w postępowaniu administracyjnym oraz kontroli sądów administracyjnych. Na poparcie swoich twierdzeń przytoczył postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2021 r., II PSKP 6/21 w którym Sąd Najwyższy, nie zgadzając się z poglądem wyrażonym w uchwale I OSP 1/19 NSA stwierdził w uzasadnieniu, że roszczenie o ustalenie stosunku służby czy o przywrócenie do służby jest sprawą o ochronę stosunku służbowego oraz istotnych jego elementów, która podlega kontroli instancyjnej w postępowaniu administracyjnym oraz kontroli sądów administracyjnych. Nie jest więc sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c.

W ustalonym prawidłowo przez Sąd pierwszej instancji stanie faktycznym sprawy i rozważaniach prawnych Sąd pierwszej instancji szczegółowo i wnikliwie analizował dopuszczalność drogi sądowej przez sądem powszechnym – sądem pracy, a to na gruncie przepisów art. 165 ust. 2, art. 171 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (DZ. U. z 2016 r. poz. 1948) / p.w.KAS / oraz art. 276 ust. 1 i art. 277 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (DZ. U. poz. 1947) w zw. z art. 461 § 1¹ k.p.c. i art. 2 § 1 i 3 k.p.c. oraz przy uwzględnieniu Uchwały Składu Siedmiu Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 lipca 2019 r., I OPS 1/19. W uzasadnieniu powołanej Uchwały wskazano m.in., że (...) zauważyć należy, że zgodnie z art. 165 ust. 7 w zw. z art. 170 ust. 2 p.w. KAS pisemna propozycja określająca nowe warunki zatrudnienia nie stanowi ani decyzji administracyjnej ani też innego niż decyzja czy postanowienie aktu lub czynności z zakresu administracji publicznej dotyczącej uprawnienia lub obowiązku wynikającego z przepisu prawa, o których mowa w art. 3 § 2 pkt. 4 p.p.s.a. Jest ona natomiast ofertą zawarcia stosunku pracy na podstawie umowy o pracę. Jednakże, aby ten skutek nastąpił konieczne jest przyjęcie przez funkcjonariusza złożonej mu oferty (...) Ustawa p.w. KAS pozostawia dotychczasowemu funkcjonariuszowi wybór, czy będzie on dochodził swych praw przed sądem powszechnym czy na drodze postępowania sądownoadministracyjnego. Jeżeli bowiem odmówi przyjęcia propozycji zatrudnienia w określonym mu przez prawo terminie, to będzie

mu przysługiwało prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego (art. 170 ust. 3 p.w. KAS). Jeżeli zaś w wyniku przyjęcia złożonej mu propozycji zatrudnienia dojdzie do przekształcenia dotychczasowego stosunku służby w służbie przygotowawczej albo stałej w stosunek pracy , to będzie on mógł dochodzić swych praw przed sądem powszechnym (...). Podobne stanowisko prezentował Naczelny Sąd Administracyjny przed podjęciem cyt. uchwały / vide: np. postanowienie NSA z 24 stycznia 2018 r, I OSK 2826/17 Lex nr 2435381

– w przypadku przyjęcia „propozycji zatrudnienia” oraz dążeniu do zachowania statusu funkcjonariusza , czyli wystąpienia z roszczeniem z art. 277 ustawy o KAS, czy postanowienie NSA z 23 stycznia 2018 r, I OSK 2798/17 Lex nr 2434699 /.

Powodowie zasadnie podnosili , że cytowana wyżej Uchwała NSA I OPS 1/19 wskazywała właściwość sądów powszechnych w sprawach dotyczących ustalenia stosunku służby dla funkcjonariuszy „ucywilnionych” w wyniku przeprowadzonej reformy, zaś wcześniej zarówno sądy administracyjne jak i powszechne rozbieżnie kwalifikowały swoją właściwość w tym przedmiocie. Pogląd prawny wyrażony w cytowanej Uchwale , zdaniem Sądu Okręgowego , znajduje zastosowanie w prawidłowo ustalonym w sprawie stanie faktycznym.

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutów skarżącego w przedmiocie naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów art. 461§1¹k.p.c. w zw. z art. 189 k.p.c., przyjmując, że na gruncie powołanej wyżej Uchwały NSA I OPS 1/19 Sąd pierwszej instancji prawidłowo rozpoznał roszczenie powodów jako sąd właściwy , przy zast. art. 277 ustawy o KAS.

Jak wskazano na wstępie, nietrafne były także zarzuty skarżącego w przedmiocie naruszenia przepisów art. 233 § 1 k.p.c. , przez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego oraz błędną ocenę materiału dowodowego , w szczególności przez pominięcie, że propozycję służby mieli otrzymać funkcjonariusze, którzy wykonywali zadania o charakterze policyjnym.

Zauważyć należy, iż skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania , że sąd uchybił zasadom logiki i doświadczenia życiowego / vide: np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 11 marca 2020 r, I Aga 416/18 Lex nr 3036479/. Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału”, a zatem , jak podkreśla się w orzecznictwie , z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu , jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych

dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności / vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 1 grudnia 2020 r., I ACa 903/19 Lex nr 3153291 /.

Sąd pierwszej instancji oceniając dokumenty przedstawione przez strony postępowania, w tym akta osobowe powodów oraz oceniając zeznania powodów, w szczególności na okoliczności związane z ustaleniem obiektywnych przesłanek przedstawienia im propozycji pracy, a nie propozycji służby, nie naruszył zasad wynikających z cyt. art. 233 § 1 k.p.c. oraz powołanego wyżej orzecznictwa sądowego.

Zasadnie uznał Sąd Rejonowy, że redukcji funkcjonariuszy w ramach reformy KAS można było dokonać stosując ściśle i przejrzyste kryteria ustawowe, tj. obiektywne kryteria doboru do przedstawienia czy też nie przedstawienia dalszej propozycji służby, co podnosili także powodowie w toku całego procesu.

Wskazać należy, iż powodowie wykazali dokumentami, że komórki kontroli, w których pełnili służbę przed „ucywilnieniem”, wykonywały i wykonują nadal zadania policyjne, a więc twierdzenia skarżącego, że Sąd pierwszej instancji błędnie ocenił materiał dowodowy w tym zakresie, są nietrafne i nie zasługują na uwzględnienie. Zgodzić należy się ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji, że skarżący nie wykazał w toku postępowania dlaczego to powodowie znaleźli się w grupie osób, którym przedstawiono propozycje pracy w oparciu o umowy o pracę oraz jakie kryteria przyjęto przedkładając propozycję zatrudnienia w ramach korpusu służby cywilnej w miejsce propozycji służby.

Zarzuty skarżącego odnośnie naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 165 ust. 7, art. 170 ust. 1 pkt. 1 oraz art. 171 ust. 1 pkt. 2 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej poprzez niewłaściwe zastosowanie, są nietrafne. Sąd II instancji w całości podzielił argumenty Sądu pierwszej instancji, iż Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach nie zastosował wobec powodów przesłanek wymienionych w cyt. przepisie art. 165 ust. 7 ustawy, a powoływanie się na powyższe przesłanki i rozwijanie ich szeroko w apelacji skarżącego, było spóźnione.

Podkreślić należy, iż słusznie uznał Sąd Rejonowy, że powodów ostatecznie w toku postępowania ponownie mianowano do służby i ostatecznie ponownie stali się funkcjonariuszami Służby Celno-Skarbowej. Wobec tego, powodowie nie mogli dochodzić realizacji swoich praw na drodze przywrócenia do służby, skoro ostatecznie w trakcie trwającego postępowania zostali przywrócenie do służby. Powództwo o ustalenie istnienia stosunku prawnego było dopuszczalne w niniejszym postępowaniu, bowiem powodowie nie

mogli dochodzić swych praw w innym postępowaniu. Sąd Okręgowy podziela ten pogląd Sądu Rejonowego.

Podnieść należy, iż Sąd Rejonowy bardzo wnikliwie analizował materiał dowodowy zgromadzony w sprawie oraz rzeczowo i merytorycznie uzasadnił swoje stanowisko, tym samym nie było podstaw do uwzględniania zarzutów skarżącego zarówno natury proceduralnej jak i materialnoprawnej.

W tym stanie rzeczy, na mocy art. 385 k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.

Sędzia:

Przewodniczący :

Sędzia:

/J.Mika/

/ B.Górka /

/ G.Suszyńska /

Za zgodność kopii z oryginałem
z upoważnieniem K-ka Sekretariatu

St. Sekretarz: K. Tkacz